

HET HUIS
DAT ALLES
ZAG

VAN ANNEMARIE HAVERKAMP VERSCHENEN

Dolgelukkig zijn wij

De achtste dag

Ik heb geleefd

Het boek van Job

Annemarie Haverkamp

**HET HUIS
DAT ALLES
ZAG**

Roman

2026

THOMAS RAP
AMSTERDAM

Deze uitgave is tot stand gekomen met steun
van de gemeente Nijmegen.

Copyright © 2026 Annemarie Haverkamp

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining niet toegestaan.

Eerste druk september 2026

Omslagontwerp Riesenkind

Omslagbeeld © Mark Owen/Trevillion Images

Foto auteur Duncan de Fey

Vormgeving binnenwerk Aard Bakker

Druk en bindwerk Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 004 1074 9

NUR 301

thomasrap.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council® (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Nijmegen,
februari 2023

Twaalf jaar geleden had ze gezworen nooit meer terug te keren in deze stad. Nu rijdt ze over de brug richting het centrum. Bij de verkeerslichten rechts, met de bocht mee langs het park, bij de rivier links, een tunneltje door, slingerend nog een stukje verder naar beneden. De taxichauffeur zet de Mercedes stil. Met zijn korte armpjes tilt hij haar gifgroene koffer uit de achterbak, laat zijn ogen over de trapgevel gaan.

‘Steenstraat 26. Nou, veel sterkte dan, mevrouw.’

Voor ze heeft kunnen vragen wat hij daarmee bedoelt, is hij al achter het stuur van zijn auto gekropen en weggereden. Zaterdagmorgen, zeventien minuten over tien. Het miezert, de kasseien glanzen als gelatinepudding. Niemand op straat.

Het monument, opgetrokken uit donkerrode baksteen, is ingekapseld door afzichtelijke nieuwbouw. Kale, jankende muren in suïcidaal grijs. Ook toen ze hier voor het eerst kwam was dit al een troosteloos deel van de stad, maar zo lelijk? Naast de voordeur hangt een informatiebordje: *Besindershuis. Bouwjaar 1525*. Het cijfer twee sierlijk als een zwaan tussen twee zeepaardjes. Als ze niet op de bel drukt en gewoon weggaat, is ze hier nooit geweest.

Ze had zich vooraf willen verdiepen in het huis. Zich

willen inlezen. Maar ze was er niet aan toegekomen. Een kutsmoes. Er was tijd genoeg geweest. Tijd waarin ze een half berkenbos had gekapt. Thuis lag onder het afdak hout te drogen voor ten minste twee winters. In de onderste paar lagen met de schors naar beneden gestapeld zodat het vocht uit de grond er niet in kon trekken. Roekeloos was ze te werk gegaan met haar kettingzaag. Lomp. Een verkeerd vallende boom had haar kunnen verpletteren. Helaas, sorry, niks aan te doen, de reis naar Nijmegen moest worden geannuleerd.

Na weer een dag van kappen en zagen was ze zo moe dat ze zich nauwelijks nog kon bewegen. Haar vingers te zwaar om een toetsenbord aan te raken. Besiendershuis. Veertien tekens. Veertien te veel.

Het bordje vermeldt dat dit het oudste huis van Nijmegen is. De burgemeester had het haar aan de telefoon ook verteld. Maar wie ooit in de stad had gewoond, wist dat. Gewoon, zoals je ook weet dat de rivier de Waal heet en dat je de kade moet mijden als je gezelligheid zoekt.

Oudste huis van Nijmegen. Het topje van haar wijsvinger zweeft boven de ouderwetse bel. Een zwarte dominosteen met een wit rondje in het midden. Ze kan nog altijd ongezien vertrekken.

Als ze omhoogkijkt, telt ze vier verdiepingen, het huis is groter dan in haar herinnering. Alle ramen worden omlijst door bruine luiken met zwart smeedwerk. Het pand zit goed in de verf, zo te zien wordt het gekoesterd door de gemeente.

De zware voordeur zwaait open, net voor haar vinger

de bel raakt. Een vijftiger vult het portaal met zijn brede postuur. Boven op zijn hoofd balanceert een slordige *man bun*. Grijs banen door het donkere haar. Hij steekt een hand uit. 'Ansa. Welkom. Eddy. Of wil je liever anders aangesproken worden?'

'Noem me maar gewoon Ansa.'

'Hè bah, regen,' zegt hij en hij sluit de deur terwijl hij haar koffer over de drempel tilt. Als hij overeind komt, ruikt ze knoflook. Ze doet een stap achteruit.

'Goed dat je er bent.' Hij veegt een haarlok uit zijn gezicht. 'Ik ben de beheerder. Jouw steun in bange dagen.' Hij kan alles voor haar regelen, zegt hij joviaal. Of nou ja, alles... Veel. De koelkast heeft hij alvast gevuld met *basics* als melk en jus d'orange, hij kan zich voorstellen dat ze nog moet ontbijten en honger heeft na zo'n reis. Bij de bakker heeft hij een Marikenbrood gekocht, een lekkernij met rozijnen, banketbakkersroom, kaneelsuiker en mandarijntjes, maar als ze daar niet van houdt kan ze natuurlijk ook gewoon een boterham smeren, er staat jam en pindakaas in het keukenkastje, en de bakker zit hier trouwens vlakbij. 'Ik weet natuurlijk niet wat jij lekker vindt. Misschien eten ze bij jullie alleen maar knäckebröd.' Hij lacht. Zijn tanden staan scheef.

Ansa zucht en kijkt naar haar wandelschoenen. De rode veters worden steeds dunner, ze zou op zoek moeten gaan naar nieuwe, voordat ze knappen. De vloer heeft grote plavuizen als in een oude kerk, vijftig bij vijftig. Er lopen scheuren doorheen, als aderen. Hoe ontstaat zoiets? Temperatuurverschil? Iemand die iets zwaars laat vallen?

De hoge ramen met glas in lood laten pastellicht bin-

nen. Lichtpaars en zachtgroen. In het midden van de ruimte staat een tafel die niet in het mooie historische decor past. Een blad van formica, twee plastic klapstoelen erbij, wit.

‘Kan ik je jas aannemen?’

‘Ik houd hem wel aan tot we boven zijn.’ Ze perst er een glimlach uit. ‘Mooie schouw,’ zegt ze. ‘Is die origineel?’

Meteen haalt Eddy zijn telefoon uit zijn broekzak om met zijn zaklamp de drie Delfts blauwe borden erboven te beschijnen. De eerste twee zijn beschilderd met schepen en trekpaarden, de derde toont een tafereel met een aangespoelde walvis. Het opengesperde oog van het dier kijkt haar indringend aan. De achterkant van de vuurplaats is bekleed met kleine tegeltjes. ‘Die zijn in elk geval origineel. Begin zestiende eeuw. Je moet ze later maar eens goed bekijken, er staan allerlei figuurtjes op.’

Zijn lichtbundel schiet langs een tableau met vrouwenkoppen en roofvogels. De details zijn moeilijk te zien. Het onderste deel is zwartgeblakerd. ‘De haard werd tot in de jaren zestig gebruikt door de gezinnen die hier woonden. Hun huiskamer is de ruimte waar we nu vaak kleine voorstellingen geven of exposities houden. Maar daar heb jij geen last van. Behalve als je de keuken wilt gebruiken uiteraard, want die zit hier beneden. Verder woon je boven.’

‘De schrijversresidentie is privé, toch?’

‘Die is alleen voor jou, ja. Maar ik heb natuurlijk wel toegang. Je kunt het niet afsluiten van de benedenwoning.’

Daar had ze niet op gerekend. Eddy als morsige huisbaas die elk moment van de dag haar badkamer kon binnensluipen.

‘Maak je geen zorgen,’ zegt hij alsof hij haar gedachten raadt. ‘Ik zal heus niet onaangekondigd naar boven komen. Als er al iets is, bel ik van tevoren. Of ik klop netjes aan.’

Hij gaat haar voor naar de keuken achter in het oude huis. Koelkast, afwasmachine, alles is er. Eenvoudig maar functioneel. Alleen een raam ontbreekt, het enige licht komt van een bloot peertje dat aan een snoer bungelt.

Ze loopt hem voorbij naar de trap en legt haar hand op de leuning. ‘Hier omhoog, denk ik?’

Hij knikt. ‘Ik neem je koffer wel.’

Het is een vreemd wenteltrapje dat leidt naar de ‘hangkamers’, zoals Eddy ze noemt. Als zwaluwnesten zitten ze tegen het plafond geplakt. Twee donkere ruimtes verstopt achter prachtig houtsnijwerk. De draaiende trap heeft dichte zijpanelen, waardoor ze het gevoel heeft dat ze een slakkenhuis binnendringt.

‘Duwen,’ puft de beheerder achter haar. ‘Gewoon tegen die glazen deur aan duwen.’

Bovenaan de trap tast ze naar een handgreep. Als ze de koude klink naar beneden trekt, schrikt ze. Een zwaan komt blazend op haar af, met gespreide vleugels en een opengesperde snavel.

‘Sorry, had ik even moeten zeggen. Mooi, hè? Gebrandschilderd glas,’ zegt Eddy. ‘Die zwaan lijkt echt te bewegen als je de deur opent.’

Haar hart klopt in haar keel. Niets laten merken. Doorlopen.

De hangkamers zijn een soort tussenverdieping in het huis. De plafonds te laag om rechtop te kunnen staan. ‘De

mensen waren toen kleiner,' zegt Eddy met zijn hoofd tussen zijn opgetrokken schouders. 'Nu hebben we weinig aan deze ruimte, maar in die tijd waren het gewoon extra kamers.' Hij strijkt langs de gemetselde schoorsteenpijp die over de muur loopt. 'De hitte van de haard beneden trok hier doorheen, naar deze verdieping. Centrale verwarming avant la lettre. Heel efficiënt.'

Ansa knikt zwijgend. Kan ze later allemaal zelf uitzoeken. Nu wil ze graag het bovenhuis zien, koffiezetten en alleen zijn. Ze is al doorgelopen naar de volgende trap. Geen slakkenhuis dit keer, maar gewoon veertien treden die haar naar de overloop van de schrijversresidentie brengen.

Eddy zet haar bagage hijgend midden in de huiskamer. Er valt zwak licht op, alsof het plots een museumstuk is. *Groene koffer met handvat.*

'Kunnen er wat gordijnen open?'

'Er zijn hier geen gordijnen.' Eddy wijst naar de gaten in de muren waar ooit roedes hebben gehangen, onder het plafond dat wordt gedragen door zware balken. 'We hebben ze weggehaald, ze deden afbreuk aan de authentieke sfeer.'

In beide zijgevels kijken de ramen met hun loden ruitjespatroon uit op een blinde muur, waardoor nauwelijks daglicht de kamer binnenkomt. Alleen recht voor zich ziet ze de betonkleurige lucht en, als ze dichterbij het raam loopt, het water van de Waal. 'Het staat hoog,' stelt ze vast.

'Ja. Vorige week kwam er opeens drie meter bij.' Eddy komt naast haar staan. Met zijn lange haar en schipperstrui had hij een studiegenoot van haar kunnen zijn geweest.

Alle jongens in Nijmegen zagen er eind jaren negentig zo uit, al droegen ze destijds legerkisten in plaats van sneakers. ‘Het gaat nog verder stijgen,’ zegt hij.

Ze kijkt om zich heen. Een antiek bureau met groen ingelegd werkblad. Een paar bleke meubels, van een huidkleurig leer. Niet gezellig in een zitje, maar afzonderlijk van elkaar verscholen in verschillende hoeken van de kamer. Aan een haakje aan de muur hangt een verrekijker.

Ze hoort Eddy vertellen over radiatoren die ze naar believen hoger kan draaien, over ramen die open kunnen, de Perzische tapijten die uit het huis van zijn overleden oudtante komen. Ansa probeert de muffe lucht die tussen de muren hangt te negeren, evenals het gevoel dat het huis háár bekijkt in plaats van andersom. Als Eddy voor haar de trap naar de slaapverdieping op loopt, kijkt ze een paar keer over haar schouder. Alsof ze iemand achter zich aan hoort komen. In een hoek van de overloop staan alle afgedankte gordijnroedes nog.

‘In welk bed je gaat slapen, mag je lekker helemaal zelf bepalen. Meestal kiezen schrijvers de kamer die direct aan de badkamer grenst.’ Hij duwt even op het matras als een verkoper in een beddenwinkel. ‘Je weet waar de naam Besiendershuis vandaan komt?’ vraagt hij, terwijl hij aan een touwtje naast de wastafel trekt om te demonstreren hoe de lichtschakelaar werkt.

‘Van de *besiender* die in de middeleeuwen tol inde van de schippers,’ zegt ze braaf.

‘Precies. De besiender zag alles. Big brother aan de Waal. Hij zorgde dat de schippers betaalden voor de spul-

len die ze aan boord hadden. Hij woonde in dit huis.’

Dat is niet waar, weet Ansa. Ze had zich thuis toch een heel klein beetje ingelezen. Minimaal, de tijd die het kost om koffie op te laten trekken in een percolator. Lang genoeg om op een artikel te stuiten waarin de benaming Besiendershuis in twijfel getrokken werd. De besieder had inderdaad aan de Steenstraat gewoond, maar niet op nummer 26. Dit pand stond in die tijd helemaal niet aan het water, het keek uit op een dichte huizenrij die pas later werd doorbroken. De besieder woonde zeer waarschijnlijk aan de overkant, in een huis dat er ook nog staat en wél aan het water ligt. Maar in de gemeentepaperassen had iemand een verkeerde aanname vastgelegd en nu heette dit pand dus al heel lang het Besiendershuis. Ondanks herhaalde verzoeken van bewoners, politici en journalisten was de misser door de gemeente nooit gecorrigeerd – het foute bordje bleef hangen.

Maar dit is niet het geschikte moment om Eddy’s publiciteitsriedel te ontkrachten. Eerst meer research doen. Het ware verhaal over het Besiendershuis zou zomaar het onderwerp van haar boek kunnen worden. Daar zijn schrijvers immers voor, om de geschiedenis recht te doen.

‘Mag ik op onze socials zetten dat jij de komende maanden onze *writer in residence* bent?’ vraagt hij.

Ze schrikt. ‘Alsjeblieft niet. Ik wil hier heel graag anoniem kunnen werken.’

‘Oké, geen zorgen. Dan houden we het stil.’

Als Eddy eindelijk verdwenen is, zet ze alle ramen open, maar de schimmelige lucht lijkt fier rechtop onder de plafonds te blijven staan. Het wordt ook niet lichter. De duisternis woont blijkbaar in dit huis, net als de zilvervisjes die ze onder de plinten ziet wegschieten.

Bij het schijnsel van een bedlampje pakt ze haar koffer uit. Omdat ze niet had geweten wat ze moest meenemen voor zo'n lange periode, vier maanden, was ze voor 'alles' gegaan. Regenkleding, laarzen, wandelschoenen, gympen, iets nets, badpak, ochtendjas, boeken, zakmes, joggingbroek, Noorse trui, en de glansbloes die ze draagt tijdens lezingen of televisieoptredens. De laptop was met haar meegereisd in haar rugzak.

Ze zet alle schoenen netjes naast elkaar onder in de kledingkast, strekt zich uit op het bed, staat weer op, besluit toch de andere slaapkamer te nemen, pakt een opgerolde handdoek van het voeteneind en loopt naar de badkamer. Eerst maar eens douchen.

Als ze eenmaal haar haren heeft ingezeept, vloekt ze. Het water loopt niet weg. De douchebak dreigt te overstromen, waardoor ze haar haar uiteindelijk moet uitspoe-len onder de kraan in een wasbak vol tandpastaresten.

De trap naar het Kelfkensbos loopt lui omhoog. Ze moet kiezen: een grote stap zetten zodat haar benen ongemakkelijk ver uit elkaar komen te staan, of eerst haar andere voet bijtrekken om dan pas de volgende trede te nemen.

Links op de heuvel ligt het Valkhofpark. Tweeduizend jaar geleden stond daar een Romeinse vesting. Mannen op sandalen moeten vanaf de berg over de kronkelende rivier uitgekeken hebben. Onder de grond liggen waarschijnlijk nog resten van gebouwen. Lokale archeologen mopperden altijd al dat er onvoldoende budget was om de heuvel af te graven. Dat zal in de tussentijd vast niet veranderd zijn.

Concerten leveren nu eenmaal meer op dan gravende oudheidsadepten. De Romeinse wijnkelken die zich verscholen houden onder de aarde zullen inmiddels wel zijn volgelopen met bier. Hoe vaak heeft ze daar zelf niet gestaan? Een plastic beker in de hand, het festivalbier lauw, haar blik naar de sterren gericht.

Voet bijtrekken. Volgende trede. De rusteloze laatste weken voor haar komst naar de stad had ze zichzelf moed ingeprent met het vooruitzicht van Hollandse kaas. Oude kaas bij een glas rode wijn. Plakjes extra belegen op een volkorenboterham. Dingen die ze thuis niet heeft.

Op de markt is het druk, veel drukker dan vroeger. Twee

kaaskramen lokken klanten met blokjes op een schaal. *Dutch cheese* staat op een krijtbord. Een overbodige mededeling. Ze vraagt om vier jaar gerijpte Beemster en proeft een boerenkaas waar ze nog nooit van heeft gehoord. Gruwelijk lekker, zacht en vol. Ze laat een veel te groot stuk inpakken. Als ze haar pinpas omhooghoudt, hoort ze een schrikbarend bedrag.

De geur van gebrande noten. Verse koffie. De bezoekers om haar heen praten Engels en Spaans, even weet ze niet waar ze heen moet. De fruitkramen stonden altijd aan de kant van het museum. Het wemelt hier van de mensen. Ze dringen en schreeuwen. Een zwangere buik boort obsceen in haar zij. Ze doet een stap opzij, wordt ingesloten, beweegt mee. Ze zit in een trekharmonica, de muziek klingelt uit het carillon van de Stevenskerk verderop.

Met tassen vol fruit wurmt ze zich los uit de massa. Drie bossen tulpen voor een tientje om het huis wat kleur te geven. Ze steekt ze onder haar arm en loopt door naar de Grote Markt. In haar binnenzak trilt haar telefoon. Geen handen vrij, straks maar kijken. Voor de HEMA staat een rijzige vrouw in een rode, lange jas van een afstandje als versteend naar haar te kijken. Als Ansa haar blik vangt, steekt de vrouw weifelend een hand op. Ze weet meteen wie ze is, ruikt de kippensoep die de vrouw lang geleden voor haar maakte, voelt haar zware arm weer om haar schouders. Die kon ze toen al niet verdragen. Haar tranen bleven maar vallen, ze maakten kringen in haar satijnen bloes. De lippen van de vrouw bewegen, ze wil iets gaan zeggen, maar wordt gestoord. Er trekt een kind aan haar

arm, een puisterig meisje met een plaatjesbeugel.

Ansa schiet weg achter een kraam waar lappen stof als vitrage naar beneden hangen. Via het steegje achter de H&M loopt ze de Grotestraat in. Kleine pasjes, het gaat hier heel steil naar beneden. Onderaan glinstert de rivier. Niemand achtervolgt haar. *Deze straat is eigenlijk een glijbaan*, hoort ze zichzelf zeggen. *Echt, mama?* Het kind aan haar hand zoekt verrukt haar blik. *Ja, echt. Als je hier op je billen gaat zitten, eindig je met een boogje en een plons in de rivier.* Woorden uit een ander leven.

Het laatste stukje rent ze. Voor het Besiendershuis laat ze haar tassen vallen, graait naar haar sleutel. Maar hoe ze ook draait, duwt, trekt – het slot geeft geen krimp. De voordeur weigert. Hoe is dat mogelijk? Eddy had haar nog maar een paar uur geleden met dezelfde sleutel binnengelaten. De trap langs de zijgevel, daar is nog een tweede deur. Ze grijpt de plastic zakken bij hun hengsels. Nieuwe poging. Weer geen beweging. Mensen lopen voorbij. Een rood silhouet in de verte. Haar borst verkramppt. Is de vrouw haar gevolgd? Ze slaat met haar vuist op de deur, hurkt neer achter de groencontainer en vist Eddy's visitekaartje uit haar portemonnee. Hij klinkt niet verbaasd en zegt dat ze maar even koffie moet gaan drinken in café Waterwolf, aan de kade tegenover het huis. Hij komt er zo aan.

De barman tovert met veel geduld een hartje in haar schuim. Ze loopt naar de achterste tafel en gaat zitten. Haar lepeltje roert gejaagd door haar kopje. Op haar telefoon ziet ze de gemiste oproep en een ingesproken bericht,

dat ze wist zonder het af te luisteren. Ze heeft niemand verteld dat ze hier is.

De ober praat opgewonden tegen een groepje Duitse toeristen over het *rücksichtslose* Waalwater dat zich momenteel als een razende richting open zee spoedt.

Tweeëntwintig minuten later arriveert Eddy. Met haar tassen vol marktaankopen volgt ze hem. Als ze hem de sleutel overhandigt, draait hij soepel de deur van het slot. Vragend kijkt hij haar aan en met een dun stemmetje, waar ze zich direct voor schaamt, stottert ze excuses.

‘Nu jij,’ zegt hij als hij de deur weer dicht laat vallen en de sleutel in de palm van haar hand duwt. Alsof ze een kleuter is.

Het slot opent gewillig, tot twee keer toe, het huis werkt nu wel mee. Ze wil eigenlijk niet dat Eddy binnenkomt, maar toch hoopt ze dat hij nog even meeloopt. Een moment van zwakte. Kort legt hij zijn hand op haar arm voor hij zijn fiets pakt. ‘Kom op, schrijfster, je kunt het.’